

Вступ. Українська вища освіта стрімко змінюється і важливою умовою успішного її розвитку є запровадження принципів академічної доброчесності в навчальний процес та наукову діяльність. Нині саме академічна доброчесність є основою якості вищої освіти.

Матеріали і методи. Роботу виконано за допомогою загальнонаукових методів пізнання, порівняння та принципів історизму, об'єктивного аналізу та синтезу. Приділено особливу увагу вивченню та аналізу законодавства України, положень університету, наукових статей, тематичних збірників.

Результати. Тема академічної доброчесності особливо набуває актуальності, у розрізі розгляду української вищої школи як складової Європейського освітнього простору. Саме дотримання основоположних цінностей академічної доброчесності дає змогу посісти науковцям і освітянам України гідне місце у міжнародному академічному просторі. Закон України «Про освіту» (частина 4 ст.42) від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII визначає поняття «академічної доброчесності», окреслює основні види її порушення (академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабаніцтво, необ'єктивне оцінювання тощо), принципи і правила дотримання.

За Кодексом усі учасники освітнього процесу мали переглянути свої погляди на процес викладання та здобуття освіти, шляхи опрацювання матеріалу, відтворення здобутих знань, публікацію власних напрацювань. Це поклало велику відповідальність на викладачів закладів вищої освіти тому, що саме вони мали роз'яснити здобувачам кореляцію між якістю здобутою освіти та неприйняттям академічної недоброчесності, допомогти сформуванню так звану «нульову толерантність» до плагіату.

Академічна доброчесність насамперед передбачає звернення до гідності людини, до поваги інших членів освітнього процесу. Взаємоповага, чесність та довіра у колективі є запорукою успішного виконання поставлених завдань. Усі зміни в країні, слід починати з себе, із належного ставлення до виконання своїх обов'язків. У цивілізованому академічному світі давно дійшли висновку, що успішний професійний розвиток неможливий без світоглядного, що формує не лише фахівця, а й соціально активного та відповідального громадянина, який здатен змінювати світ на краще. Академічної доброчесності повинні дотримуватися викладачі та навчати цьому здобувачів, звертати на це увагу під час виконання ними академічних завдань. Навчання та наукова діяльність це надзвичайно важка праця. Але не зважаючи на це потрібно вчитися виділяти важливе, оригінальне, дотримуватися кодексу честі та загальних етичних принципів, розвивати вміння аналізувати, критично мислити та обґрунтувати власну позицію. Пошук легких шляхів спонукають людину до плагіату, фабрикації, фальсифікації, списування, присвоєння чужої праці, обману та хабарництва. В Україні найпоширенішим видом порушення академічної недоброчесності є саме плагіат та списування. Плагіат, як «акт шахрайства, який включає купівлю, викрадення чи позичання чужих ідей та їхнє навмисне чи випадкове видавання за свої», є невід'ємною частиною академічної культури української університетської спільноти. Дані опитувань це підтверджують: плагіат у певній формі практикують 93 % здобувачів вищої освіти, і в середньому не менше 50 % дисертацій не відповідають мінімальним стандартам академічної якості, містять плагіат. Поширеною формою плагіату в Україні є також придбання курсових, дипломних робіт і навіть дисертацій у приватних компаній, науково-викладацького складу або інших студентів.

Одним із способів підвищення рівня академічної доброчесності є зацікавлення тематикою, щоб виконавець більше часу присвячував роботі, цікавився інноваціями в своїй галузі, опрацьовував матеріали з різних джерел і на базі проведеної підготовчої роботи провадив власні дослідження. Загальна доступність інформації в електронному вигляді сприяє швидкому пошуку потрібного матеріалу. Однак недоброчесні виконавці при небажанні працювати можуть присвоювати ці матеріали як власні напрацювання. Для боротьби з цим явищем є ряд засобів для виявлення плагіату: безкоштовні онлайн сервіси, які перевіряють текст на плагіат; програми для перевірки тексту і зображень на автентичність. Однак сучасні засоби виявлення плагіату не дають можливості виявляти плагіат у різних галузях освіти, як наприклад, інженерних. Плагіат в інженерній справі – це використання чужих креслень конструкцій, вузлів, механізмів, тоді як сучасні засоби виявлення плагіату можуть виконати перевірку тільки за текстами розрахунків та документації, методики яких є загальновідомі і не враховують авторських розробок, які втілені в кресленнях. Перевірка таких робіт на плагіат можлива лише наочно.

Кодекси академічної етики є дієвими, коли їх імплементація поєднується зі створенням у навчальних закладах клімату для культивування академічної доброчесності та формування системи, що стимулює ініціативу студентів у забезпеченні академічної доброчесності. Саме Кодекс в академічному середовищі є засобом, що регулює поведінку членів академічної громади. Створення системи комплексного розвитку академічної доброчесності потребує консолідації викладачів інститутів та факультетів університету, активізації обговорення цих питань у фахових періодичних виданнях, на семінарах та наукових конференціях.

З метою реалізації встановлених законодавчих норм про академічну доброчесність у НУХТ проводиться роз'яснювальна робота щодо норм та правил академічного життя, використовуються антиплагіатні програми для перевірки навчальних і наукових робіт, відбуваються комунікативні заходи з питань академічної доброчесності тощо. Також проводяться опитування здобувачів вищої освіти.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що роль науково-педагогічних працівників в дотриманні академічної доброчесності є вирішальною. Їхні дії мають бути спрямовані на запобігання й

попередження випадків прояву академічної недоброчесності, надання консультативної допомоги, створення сприятливого, позитивного, доброчесного освітнього середовища. Щоб молодь розуміла та дотримувалась принципів етики, моралі, академічної доброчесності необхідно ставитись до здобувачів із повагою, як до самостійної особистості. Лише особистим прикладом, взаємоповагою можливо донести до кожної молодої людини основні принципи доброчесності.

Література. 1. Закон України «Про освіту»: станом на 22 вересня 2017 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, 2017. – 122 с. 2. Стаття 42. Академічна доброчесність: Законодавчий акт. Верховна Рада України. Закон України «Про освіту» // Відомості ВР України, 2017. № 38-39.